

ΜΕΘΟΔΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Σήφης Φραγκούλης – Αλέξης Κόκκος

Το παρακάτω κείμενο χρησιμεύει για να σχεδιάζουν οι επιμορφωτές καθένα 45λεπτο ενός Κύκλου Μάθησης τριών συναντήσεων

1ο Βήμα: Μελέτη και αξιοποίηση πληροφοριών

Ερωτήματα που τίθενται:

1. Σε ποιους απευθύνεται η διδακτική μου παρέμβαση (χαρακτηριστικά ομάδας εκπαιδευόμενων – ανάγκες – προϋπάρχουσες γνώσεις σχετικά με το αντικείμενο διδασκαλίας)
2. Γιατί διδάσκω το συγκεκριμένο αντικείμενο
3. Ποιο είναι το περιεχόμενο της διδακτικής παρέμβασης
4. Που θα γίνει η διδασκαλία
5. Πότε θα γίνει η διδασκαλία (χρονικός προσδιορισμός)

2ο Βήμα: Διατύπωση στόχων διδακτικής Ενότητας σε επίπεδο:

- γνώσεων = τι θα μάθουν
- ικανοτήτων = τι θα μπορούν να κάνουν μετά το τέλος της διδακτικής ενότητας
- στάσεων (αξιών) = ποιες πεποιθήσεις θα αναπτυχθούν ή αλλάξουν

3ο Βήμα: Καθορισμός και Οργάνωση Περιεχομένου

- Το περιεχόμενο θα πρέπει να σχετίζεται με τους στόχους της διδακτικής ενότητας
- Να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων
- Να καθορίζεται αναλυτικά και να διατυπώνεται με ακρίβεια και σαφήνεια

4ο Βήμα: Επιλογή εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων διδασκαλίας

Οι εκπαιδευτικές τεχνικές πρέπει να είναι συμμετοχικές και να προάγουν την αλληλεπίδραση ανάμεσα στον εκπαιδευτή και τους εκπαιδευόμενους. Οι βασικές συμμετοχικές τεχνικές είναι ο διάλογος (συζήτηση), η εργασία σε ομάδες, η μελέτη περίπτωσης, η προσομοίωση, ο καταγισμός ιδεών, το παιχνίδι ρόλων (βλ. Στο site του Ινστιτούτου το κείμενο του Αλέξη Κόκκου “Εκπαιδευτικές Τεχνικές”).

5ο Βήμα: Αυτοαξιολόγηση διδακτικής παρέμβασης

Γίνεται με ερωτηματολόγιο και ανοικτή συζήτηση 15-20 λεπτών. Επίσης γίνεται με τη χρήση των κριτηρίων αξιολόγησης διδακτικής ενότητας (βλ. Παράρτημα).

Προϋποθέσεις επιτυχημένης διατύπωσης Διδακτικών Στόχων

1. Η διατύπωση των στόχων πρέπει να περιλαμβάνει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τη διδασκαλία της διδακτικής ενότητας. Τα αποτελέσματα αυτά, με τη μορφή μιας νέας γνώσης, νέας ικανότητας ή νέας στάσης (αξίας) θα πρέπει να αναφέρονται σε μία άμεσα ορατή και εύκολα αναγνωρίσιμη συμπεριφορά. Γι' αυτό το λόγο θα πρέπει να διατυπώνονται με ρήματα που δηλώνουν ενέργειες, οι οποίες μπορεί εύκολα να προσδιοριστούν. Στόχοι που διατυπώνονται με ρήματα, όπως “να γνωρίζουν”, “να μάθουν”, “να καταλάβουν”, δεν δηλώνουν ένα σαφές και φανερό αποτέλεσμα και γι' αυτό θα πρέπει να αποφεύγονται.

2. Αντίθετα, σαφείς και άμεσα ορατές ενέργειες με αισθητά αποτελέσματα, δηλώνουν π.χ. τα ρήματα:

Για στόχους που αφορούν γνώσεις: αναγνωρίζω, διακρίνω, ερμηνεύω, περιγράφω, ορίζω, απαριθμώ, επιλέγω, κατατάσσω, συγκρίνω, συσχετίζω.

Για στόχους που αφορούν ικανότητες: επιδεικνύω, κατασκευάζω, μετατρέπω, μετρώ, συντάσσω, σχεδιάζω, υπολογίζω, διορθώνω, ελέγχω, επαληθεύω, επιλύω, εφαρμόζω, χρησιμοποιώ.

Για στόχους που αφορούν στάσεις (αξίες): αποδέχομαι, εκτιμώ, απορρίπτω, αμφισβητώ, διερωτώμαι, ενθαρρύνω, παροτρύνω, προτιμώ, υιοθετώ, υποκινώ, υποστηρίζω.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Ένας πρακτικός τρόπος για να ελέγχουμε τη διατύπωση ενός στόχου είναι να υποβάλλουμε στον εαυτό μας το ερώτημα: “Μπορώ να παρατηρήσω τον εκπαιδευόμενό μου να τον εφαρμόζει;”

Αν ναι, τότε είναι σωστά διατυπωμένος ο στόχος μου. Αν όχι, θα πρέπει να τον διατυπώσω διαφορετικά. Τα πιο πάνω ρήματα θα φανούν χρήσιμα στη σωστή διατύπωση των στόχων.

Εποπτικά Μέσα Διδασκαλίας

Τα εποπτικά μέσα διδασκαλίας (ΕΜΔ) αντλούν τη δύναμή τους από την ανθρώπινη φύση και τους τρόπους με τους οποίους ο εκπαιδευόμενος αποκτά νέες γνώσεις, αναπτύσσει ικανότητες, υιοθετεί στάσεις και συμπεριφορές. Χρησιμοποιούμε ΕΜΔ με στόχο να:

- ενεργοποιήσουμε ταυτόχρονα περισσότερες αισθήσεις,
- αποδώσουμε με σαφήνεια έννοιες, σχέσεις και φαινόμενα,
- προσελκύσουμε την προσοχή και διεγείρουμε το ενδιαφέρον των μαθητών,
- αναπαραστήσουμε την πραγματικότητα.

Ο εκπαιδευτικός με βάση τους στόχους της διδασκαλίας και τη διδακτική μέθοδο που έχει επιλέξει, προσδιορίζει το απαιτούμενο εποπτικό υλικό, επιλέγει τα εποπτικά μέσα και προσδιορίζει τεχνικές χρήσης για την αξιοποίησή τους.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΟΜΩΣ: Οι διαφάνειες που ενδεχομένως θα προβάλλονται δεν πρέπει να είναι πολλές (να μην υπερβαίνουν τις 3-4 σε κάθε 45λεπτο), ώστε το περιεχόμενο να μην είναι “παγιωμένο”, αλλά να επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση, το διάλογο, τον αλληλοεμπλουτισμό.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

7 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΚΡΙΤΗΡΙΑ
1. Εισαγωγή	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση των στόχων • Κατάλληλες εισαγωγικές παρατηρήσεις • Ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος
2. Περιεχόμενο κατάλληλο	<ul style="list-style-type: none"> • Εναρμονισμένο με τις εκπαιδευτικές ανάγκες • Εναρμονισμένο με το επίπεδο των εκπαιδευομένων και το ρυθμό που μπορούν να παρακολουθήσουν • Κατάλληλη ροή και τεκμηρίωση επιχειρημάτων • Κατάλληλη σχέση ύλης - χρόνου
3. Χρήση προφορικού λόγου	<ul style="list-style-type: none"> • Ευκρίνεια, σαφήνεια, διευκρινήσεις, ανάλυση εννοιών • Άνεση, καλός ρυθμός • Να ακούγεται καθαρά • Μη εξάρτηση από σημειώσεις
4. Χρήση γλώσσας του σώματος	<ul style="list-style-type: none"> • Όχι τυπικότητα, αλλά φυσικότητα • Κατάλληλη εμφάνιση και στάση του σώματος • Επαφή με το βλέμμα • Καλή χρήση του χρόνου
5. Εκπαιδευτικές τεχνικές	<ul style="list-style-type: none"> • Κατά το δυνατόν συμμετοχικές, ανάλογα με το αντικείμενο
6. Σχέση με τους εκπαιδευόμενους	<ul style="list-style-type: none"> • Φιλική, ανοικτή, ειλικρινής • Κλίμα εμπιστοσύνης • Ενθάρρυνση για συμμετοχή
7. Επίλογος	<ul style="list-style-type: none"> • Υπενθύμιση των στόχων και των βασικών σημείων • Ανακεφαλαίωση, συμπεράσματα • Αναφορά σε πρακτικές εφαρμογές • Διασύνδεση με όσα θα ακολουθήσουν